

Titulació	Tipus	Curs
Relacions Internacionals	OT	4

Professor/a de contacte

Nom: Laura Feliu Martínez

Correu electrònic: laura.feliu@uab.cat

Equip docent

Laura Feliu Martínez

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

Sense prerequisits específics.

Objectius

Els objectius bàsics del curs són:

- Situar l'estudi de les relacions internacionals de la regió dins del marc general de les ciències socials, integrant anàlisis que considerin tant les perspectives històriques com les sistèmiques i centrades en estructures i processos;
- Aplicar els conceptes fonamentals de la disciplina acadèmica de les Relacions Internacionals al context de la regió MENA;
- Adquirir les capacitats analítiques idònies per a ser aplicades a les relacions internacionals de l'Orient Mitjà i el Nord d'Àfrica;
- Familiaritzar-se amb el conjunt de processos que a escala global han configurat la societat internacional contemporània i com aquests influeixen en la regió MENA;
- Identificar els principals actores, recursos i processos que han donat forma a la realitat política econòmica, social i ideològica de la regió.
- Expressar i defensar de manera oral i per escrit els seus punts de vista sobre les diverses qüestions internacionals més rellevants que afecten aquesta regió.

Aquests objectius es treballaran a través de lectures acadèmiques, discussions en grup, anàlisis de casos i projectes de recerca, amb l'objectiu d'oferir als estudiants una comprensió integral i matisada de les relacions internacionals de la regió.

Competències

- Actuar en l'àmbit de coneixement propi valorant l'impacte social, econòmic i mediambiental.
- Analitzar el comportament dels actors internacionals, tant estatals com no estatals.
- Analitzar la societat internacional i la seva estructura, així com entendre'n la rellevància en els problemes de la vida real i la pràctica professional.
- Analitzar l'elaboració i la implementació de polítiques públiques rellevants en l'àmbit internacional, en particular la política exterior i les polítiques de seguretat i de defensa.
- Analitzar l'estructura i el funcionament de les institucions i organitzacions internacionals (polítiques, econòmiques, de seguretat i militars, mediambientals, de desenvolupament i ajuda d'emergència), tant a l'àmbit universal com al regional, amb particular èmfasi en la Unió Europea, a partir de casos reals i/o simulats.
- Aplicar tècniques d'anàlisi quantitatives i qualitatives als processos de recerca.
- Aprehendre i analitzar els impactes del procés de globalització als sistemes polítics domèstics, i al comportament dels actors polítics i els ciutadans.
- Argumentar i establir relacions de causalitat plausibles, a partir de dades i de metateories, i establir formes de validar-o refutar-les.
- Diferenciar les principals teories de les relacions internacionals i els seus diversos camps (teoria internacional, conflictes i seguretat, organitzacions internacionals, economia política internacional, etc.) per aplicar-los a la pràctica professional.
- Identificar fonts de dades i fer recerques bibliogràfiques i documentals rigoroses.
- Introduir canvis en els mètodes i els processos de l'àmbit de coneixement per donar respostes innovadores a les necessitats i demandes de la societat.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Utilitzar les diferents eines d'anàlisi del sistema internacional contemporani, i dels seus subsistemes funcionals i regionals o geogràfics.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar el funcionament dels subsistemes internacionals regionals i funcionals, la seva estructura i dinàmica i les tendències evolutives presumibles.
2. Analitzar el funcionament i la presa de decisions, mitjançant casos reals i simulats, en els diferents àmbits de la governança econòmica de la Unió Europea.
3. Analitzar els indicadors de sostenibilitat de les activitats academicoprofessionals de l'àmbit integrant-hi les dimensions social, econòmica i mediambiental.
4. Analitzar els processos de presa de decisions, elaboració i implementació de la política exterior i de seguretat espanyola.
5. Analitzar els rols, en clau històrica i comparada, dels diferents actors de les grans àrees regionals.
6. Analitzar les polítiques i les respostes als impactes de la globalització, establint-ne les diferències i les semblances, en cadascun dels estats dels subsistemes regionals estudiats.
7. Aplicar les eines d'anàlisi de conducta d'actors a cada un dels subsistemes regionals (Orient Mitjà, Amèrica Llatina, Àsia oriental) i als subsistemes funcionals (Unió Europea, governança econòmica) estudiats en les assignatures.
8. Aplicar tècniques d'anàlisi quantitatives i qualitatives als processos de recerca.

9. Argumentar i establir relacions de causalitat plausibles, a partir de dades i de metateories, i establir formes de validar-o refutar-les.
10. Comparar críticament entre si les evolucions de les grans àrees regionals que s'aborden en la matèria.
11. Comparar succintament casos nacionals i/o regionals diferents dins d'un mateix marc internacional i/o regional.
12. Demostrar que es coneixen les tendències teòriques i les aproximacions analítiques clàssiques i recents de les relacions internacionals.
13. Descriure els principals elements que caracteritzen la societat internacional global (1945-2000).
14. Descriure l'ordre internacional: anarquia versus ordre, societat d'estats i societat transnacional.
15. Distingir els factors de canvi i de continuïtat, els actors i les principals tendències de la política exterior i de seguretat espanyoles, així com de la seva relació amb els organismes internacionals, europeus i atlàntics amb què interaccionen.
16. Dominar la bibliografia bàsica sobre l'evolució històrica dels sistemes regionals i dels sistemes governamentals dels països de referència de la matèria.
17. Establir comparacions entre evolucions de sistemes governamentals dins d'una àrea regional supraestatal.
18. Establir comparacions entre nivells d'autonomia regional dins d'un estat.
19. Explicar les característiques de cadascun dels subsistemes regionals estudiats, les traces de canvi i de continuïtat en clau històrica i comparada, així com el paper que juguen els diversos actors estatals i no estatals en cada subsistema.
20. Identificar fonts de dades i fer recerques bibliogràfiques i documentals rigoroses.
21. Identificar les implicacions socials, econòmiques i mediambientals de les activitats academicoprofessionals de l'àmbit de coneixement propi.
22. Identificar les institucions i les organitzacions internacionals rellevants en cada subsistema regional (Orient Mitjà, Àsia oriental, Amèrica Llatina) i analitzar-ne els rols i l'actuació, en funció de l'assignatura.
23. Ponderar els riscos i les oportunitats de les propostes de millora tant pròpies com alienes.
24. Proposar formes d'avaluació dels projectes i accions de millora de la sostenibilitat.
25. Proposar nous mètodes o solucions alternatives fonamentades.
26. Proposar noves maneres de mesurar l'èxit o el fracàs de la implementació de propostes o idees innovadores.
27. Proposar projectes i accions viables que potenciïn els beneficis socials, econòmics i mediambientals.
28. Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
29. Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
30. Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
31. Utilitzar adequadament la teoria i els conceptes de les relacions internacionals (tradicions de pensament hobbesiana, grociana i kantiana).
32. Valorar críticament els impactes de la globalització en diferents àmbits: seguretat, medi ambient, drets humans, migracions i pau.

Continguts

Temari Relacions Internacionals d'Orient Mitjà i Nord d'Àfrica (MENA)

PRIMERA PART. LA REGIÓ COM A OBJECTE D'ESTUDI

Tema 1. Presentació de la regió com a subsistema regional

- Relacions Internacionals i Estudis d'Àrea: enfocaments i tensions

- Geografies i terminologies en disputa (Món àrab/islàmic, MENA/WANA, Orient Mitjà, Magrib/Maxriq, Euromediterrània, Llevant, Península Aràbiga, etc.)

- Els trets compartits (i la seva transformació): geografia, història, societats, cultures, formes de vida, autoritarisme...

- La regió com a subsistema regional

Tema 2. Les minories: Etnicitat i sectarisme

- Les característiques de l'Islam: xaria i fonts jurídiques, la umma islàmica, Islam i política, els cismes dins l'islam: sunnisme, xiisme i d'altres

- El judaisme i el cristianisme oriental (coptes, maronites, assiris)

- La instrumentalització política de les minories (i.e. maronites, yazidís, etc.)

- Sistemes confessionals i política de quotes (i.e. Líban i Iraq)

- La rivalitat entre Aràbia Saudita i Iran, i el "sectarisme"

Tema 3. La importància de l'element transnacional en l'era digital

- La utilitat del constructivisme

- Sobirania i reptes transnacionals

- Panarabisme i nou arabisme

- L'islam com a identitat transnacional: la umma, la solidaritat islàmica i el panislamisme

- El cas del Kurdistan

Tema 4. L'islam polític: la gran ideologia mobilitzadora

- De l'islamisme al salafisme: categories, ideari (Estat islàmic, xaria i qüestions de gènere) i matisos

- El debat sobre el postislamisme i la moderació del moviment (i.e. la guerra civil algeriana dels anys noranta i la Tunísia post-Promavera àrab)

- Al Qaeda i la guerra global contra el terror

- Daesh i la construcció d'un protoestat islàmic

Tema 5. L'elevada conflictivitat armada

- Els límits del realisme i la geopolítica convencional

- Cartografia de la conflictivitat regional: Dades, actors, evolució

- Despesa militar, comerç d'armes i el complex militar-industrial (i.e. el cas d'Israel)

- El factor nuclear: Israel i Iran

- La migració forçada per l'apropiació de recursos, la guerra i el canvi climàtic: moviments de població, asil i refugiats

Tema 6. Cooperació dèbil: regionalisme i institucions

- Teoria liberal i estudi de la regió

- Regionalisme i regionalització
- Debilitat i verticalitat de les interrelacions econòmiques (i.e. el cas del projecte euromediterrani)
- La Lliga àrab i altres OIGs regionals: potencials i límits

SEGONA PART. IDENTITAT I LA CONSTRUCCIÓ DE L'ALTRE (COLONIAL)

Tema 7. Orientalismes i visions postcoloniales

- Edward Said (Orientalisme, 1978) i els seus crítics
- Coneixement, estructura de poder i jerarquies globals
- Els imperis morals: les 3 Cs, esclavatge i la salvació de les dones vs. feminismes islàmics decolonials
- Colonialisme, postcolonialisme i representacions contemporànies

Tema 8. Cap a la colonització

- El control (i apropiació) de la terra
- La construcció de l'Estat modern
- El destí de l'Egipte de Mohammed Alí (1805-1848) i la decadència de l'Imperi otomà: No pot haver grans potències a la regió
- Mecanismes facilitadors de la colonització (relacions de producció, reformes, préstecs i deute, capitulacions i protecció, minories, intervencions militars limitades, etc.)

Tema 9. Colonialisme i lluita per la independència

- Progressió colonial i constitució dels imperis (britànic, francès, espanyol, italià): Competició i col·laboració entre potències colonials
- La funció de les colònies per a les metròpolis
- Aliances amb elits locals i les relacions amb la població colonitzada
- Resistència i lluita per la independència des de l'estudi de la subalternitat: El cas paradigmàtic algerià

Tema 10. El colonialisme d'assentament

- El concepte de colonialisme de colons (settler colonialism): definició i implicacions
- La creació de la figura del colò/na
- Sionisme i ocupació de Palestina
- Sàhara Occidental: la descolonització pendent

TERCERA PART. ORDRE REGIONAL I SISTEMA INTERNACIONAL (1945-2025)

Tema 11. La complexitat de la guerra freda a la regió

- Valors estratègic de la regió i canvi energètic global (el petroli)
- Ascens dels Estats Units, i interessos globals i frontera sud de la URSS
- L'estructura de poder regional: Multipolaritat i policentrisme
- Les potències regionals: actors de la guerra freda i competició intraregional

- Guerres per procuració (Proxy wars) i arrels locals de la conflictivitat

Tema 12. La fi del vell ordre colonial: cap a la guerra de Suez (1946-1956)

- La inserció de la regió en el capitalisme global
- Els nous estats independents i tipologia segons elits i recursos: Rentisme, polítiques distributives i benestar de la població
- Penetració de la regió en el clima de guerra freda (URSS a Azerbaidjan, doctrina Truman, etc.) i contenció de la URSS (del Pacte de Bagdad al CENTO)
- Nacionalisme àrab i petrolier i contestació interna: els Oficials Lliures a Egipte (Nàsser) i el cas de l'Iran de Mossadegh (1953)

Tema 13. Blocs i revolucions: polarització regional (1956-1974)

- Revolucions i cops d'estat al món àrab: Iraq (1958), Síria (1961-63), Algèria, Iemen del Nord (1962), Iemen del Sud (1967), Líbia (1969).
- Radicalismes i antiimperialisme: moviments dels anys 60-70 i el projecte tricontinental.
- Egipte vs. Aràbia Saudita: guerra pel lideratge regional i intervenció al Iemen del Nord (1962-70).
- La derrota del 1967: cop al panarabisme, auge de l'islamisme i el nou paper d'Israel com a aliat dels EUA.
- Superpotències i Guerra Freda: penetració estratègica i conflictes per procuració.

Tema 14. La intensificació de l'impacte de la guerra freda i el seu final (1974-1989)

- L'auge d'Aràbia Saudita (petroli, finances i suport a l'islam conservador)
- La revolució iraniana (1978-1979): canvis d'aliances i primera guerra del Golf (guerra Iran-Iraq)
- Guerres locals amb fort impacte regional (Líban i Sàhara Occidental)
- La invasió d'Afganistan (1979) y el muyahidins
- El malestar de la població: infitah, neoliberalisme i revoltes del pa

Tema 15. Postguerra del Golf i ordre unipolar (1991-2001)

- La segona guerra del Golf i la consolidació de la presència militar estatunidenca
- El Consell de cooperació del Golf (CCG)
- Normalització amb Israel a Oslo I (1993) i II (1995), i les zones industrials qualificades (QIZs)
- Les zones de lliure comerç: Unió Europea i Estats Units

Tema 16. Guerra global contra el terror i reestructuració regional (2001-2011)

- Alt intervencionisme militar dels EUA: L'11-S i el seu impacte
- D'Afganistan (2001) a la invasió i ocupació d'Iraq (2003)
- Daesh i la coalició internacional contra aquest
- Ascens d'Iran com a potència regional i "l'Eix de resistència"
- Neoliberalisme, capitalisme políticament determinat i neopatrimonialisme

Tema 17. Primavera Àrab i fragmentació regional (2011-2015)

- La primavera àrab, la mobilització popular i la contrarevolució i les seves conseqüències
- Islamisme moderat vs. Salafisme (gihadista)
- Líbia i la Responsabilitat de protegir (R2P)
- Les grans potències a la regió: Estats Units: ser-hi o no ser-hi?; l'entrada de Rússia amb força (Síria); i Xina, nou actor econòmic rellevant

Tema 18. Conflictes regionals i reordenament (2015-2025)

- Omnibalancing, canvi d'aliances
- Intervencionisme de les potències regionals i internacionals: Líbia, Síria, Iemen...
- La continuïtat del conflicte palestino-israelià: Acords d'Abraham (2020), genocidi a Gaza (2023-) i competició pel poder intraintraisraeliana
- Les illes neoliberals i les elits globals

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes	50	2	1, 2, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 19, 22, 28, 29, 30, 31, 32
Tipus: Supervisades			
Lectures i treball escrit	34	1,36	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 32
Tipus: Autònomes			
Lectures	45	1,8	1, 2, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 19, 22, 31, 32

Per tal d'assolir els objectius establerts, aquesta assignatura se centra classes teòriques i pràctiques. És important seguir l'ordre de lectures i d'activitats proposades pel professorat perquè aquest material proposa un desenvolupament ordenat i coordinat del temari de l'assignatura, amb l'objectiu de facilitar l'assimilació i la comprensió dels continguts.

- Lectures
- Classes
- Elaboració d'un treball escrit
- Participació en discussions / debats / activitats

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè els alumnes completin les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen	50	4	0,16	3, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 19, 22, 25, 30, 31, 32
Participació a exercicis a classe	15	9	0,36	2, 7, 15, 18, 23, 26, 27, 30, 31
Pràctica	35	8	0,32	1, 4, 8, 9, 17, 20, 21, 24, 28, 29, 32

L'avaluació de caràcter continu consistirà en:

A) Controls (50% de la nota final):

2 controls, cadascun representant el 25% de la nota final (50% en total).

B) Pràctica (35% de la nota final):

Es lliurará en dues parts (40% + 60% de la nota de la pràctica, respectivament).

C) Exercicis a classe (participació) (15% de la nota final):

Exercicis complementaris relacionats amb el contingut explicat, realitzats en grups durant les classes i pujats al Campus Virtual.

Les persones que hagin realitzat almenys el 70% dels exercicis obtindran directament aquests punts.

Qui no assoleixi aquest percentatge haurà de respondre una pregunta addicional sobre el contingut dels exercicis en el segon parcial.

AVALUACIÓ ÚNICA

L'alumnat que ho hagi sol·licitat en temps i forma podrà optar per una avaluació única que consistirà en:

a) Test (40%)

b) Dissertació (20%)

c) Pregunta sobre la pràctica (25%)

d) Pregunta sobre els materials dels exercicis realitzats a classe i disponibles al Campus Virtual (15%)

Aquesta prova es realitzarà al final del quadrimestre.

En cas de no obtenir una puntuació mínima de 5 sobre 10, podrà recuperar-se en una data posterior.

Ús de la intel·ligència artificial (IA):

Per a aquesta assignatura, es permet l'ús de tecnologies d'Intel·ligència Artificial (IA) exclusivament en tasques de suport, com la cerca bibliogràfica o d'informació, la correcció de textos o les traduccions.

L'estudiant haurà d'identificar clarament quines parts han estat generades amb aquesta tecnologia, especificar les eines emprades i incloure una reflexió sobre com aquestes han influït en el procés i en el resultat final de l'activitat.

La manca de transparència en l'ús de la IA en aquesta activitat avaluable es considerarà falta d'honestedat acadèmica i podrà comportar una penalització parcial o total en la nota de l'activitat, o sancions majors en casos greus.

Bibliografia

Molts dels títols d'aquesta bibliografia estan també disponibles en línia a través del catàleg de les biblioteques de la UAB.

Abu-Lughod, L. (2020). Orientalism and Middle East feminist studies. In *Feminist Theory Reader* (pp. 148-154). Routledge.

Achcar, G. (2013) *The people want: a radical exploration of the Arab uprising*. Berkeley: Univ of California Press.

Akbarzadeh, S. (ed.). (2021). *Routledge handbook of international relations in the Middle East*. Routledge. UAB en línea pdf
Capítols per teories RI, cap 6 Islam, political Islam, and the state system Frédéric Volpi, cap 9 The Arab uprising and regional power struggle 110 Raymond Hinnebusch; cap 11 Saudi Arabia and Iran: Islam and foreign policy in the Middle East 138 Simon Mabon; cap 12 The Arab Spring and Russian foreign policy toward the Middle East 153 Mark N. Katz; cap 15 Qatar: an ambitious small state 195 Matthew Gray, cap 24 The Muslim Brotherhood and An-Nahda after the Arab Spring: a failed project 330 Alison Pargete

Ali, A. M. State Failure, Power Expansion, and Balance of Power in the Middle East. UAB en línea

Álvarez-Ossorio, I. (2015). *La primavera árabe revisitada: reconfiguración del autoritarismo y recomposición del islamismo*. Thomson Reuters Aranzadi.

Álvarez-Ossorio, I. (2017). *Siria: revolución, sectarismo y yihad*. Los Libros de La Catarata.
<https://elibro.net/es/ereader/uab/234560>

Álvarez-Ossorio, I., & Abu-Tarbush, J. (2024). *Gaza: Crónica de una Nakba anunciada*. Los Libros de la Catarata.

Álvarez-Ossorio, I., & Rodríguez García, L. (2021). The foreign policy of Qatar: From a mediating role to an active one. *Revista española de ciencia política*, (56), 97-120.

AZAOLA, B; DESRUES, T.; LARRAMENDI, M. H. de; PLANET, A.I; y RAMÍREZ, A. (eds.), *Cambio, crisis y movilizaciones en el Mediterráneo Occidental*. Granada: Comares, 2022

Barreñada, I., & García, R. O. (Eds.). (2016). *Sahara Occidental: 40 años después*. Madrid. Tinc Cap.
CAPÍTULO 14. LA UNIÓN EUROPEA Y EL CONFLICTO DEL SAHARA OCCIDENTAL 189 Irene Fernández Molina;

Bitton, S. (2002) Ben Barka: l'equació marroquina [Vídeo]; coproducción, Article Z, Arte France, RTBF (TV3 60 Minuts). (Documental).

Bouris, D., Huber, D., & Pace, M. (Eds.). (2022). *Routledge handbook of EU-Middle East relations*. New York: Routledge. UAB en línea pdf

Correale, F., Feliu, L. & López Bargados, A. (2022). *Rebelarse en el desierto. Movilizaciones populares en el Oeste sahariano*, Ediciones Bellaterra, Barcelona.

Islami, M., & Vieira, A. V. G. (Eds.). (2023). *The arms race in the middle east: contemporary security dynamics*. Springer Nature. UAB en línea i pdf, capítols: The Cold War in the Middle East: Iranian Foreign Policy, Regional Axes, and Warfare by Proxy; Israel and the Regional Arms Race in the Digital Era;

Fawcett, Louise L'Estrange, ed. *International relations of the Middle East*. Oxford University Press, 2016.

Feliu, L. e Izquierdo-Brichs, F. (2016) "Estructura de poder y desafíos populares. La respuesta del régimen marroquí al movimiento 20 de febrero," *Revista de Estudios Políticos* (174), pp. 195-223. doi: 10.18042/cepc/rep.174.07.

Feliu, L., Mateo Dieste, J. L. e Izquierdo Brichs, F. (2018) *Un siglo de movilización social en Marruecos*. Barcelona: Bellaterra.

Fernández-Molina, I. (2023). The International Recognition of Governments in Practice(s): Creatures, Mirages, and Dilemmas in Post-2011 Libya. *International Studies Review*, 25(4).

Galtung, J. (1971), "A Structural Theory of Imperialism," *Journal of Peace Research*, 2.

Gause III, F. G. (2010). *The International Relations of the Persian Gulf*. Cambridge University Press.

Gervais, V., & Van Genugten, S. (Eds.). (2019). *Stabilising the Contemporary Middle East and North Africa: Regional Actors and New Approaches*. Springer Nature. UAB en línia

H. A. R. Gibb, 'Middle East perplexities', *International Affairs* 20: 4, 1944, pp. 458-72.

Guazzone, L., & Pioppi, D. (2022). *The Arab state and neo-liberal globalization: The restructuring of state power in the Middle East*. Garnet Publishing Ltd.

Gause III, F. G. (1999). Systemic approaches to Middle East international relations. *International Studies Review*, 1(1), 11-31.

Halliday, F. (2005). *The Middle East in international relations: power, politics and ideology* (Vol. 4). Cambridge University Press. UAB en línia (capítol guerra freda), cap 3 The modern Middle East: state formation and world war ; cap 4 The Cold War: global conflict, regional upheavals; cap 7 Modern ideologies: political and religious;

Hamed, M. (2009), El Edificio Yacobian [Enregistrament de vídeo] / [guió] Alaa' Al-Aswany, Wahid Hamid; [direcció]. Madrid: Karma Films,. Available at: https://cataleg.uab.cat/iii/encore/record/C__Rb1828595__Sel edificio yacobian__Orightresult__U__X7?lang=cat (Accessed: July 5, 2021).

Hernando de Larramendi, M., & Fernández Molina, I. (2015). The evolving foreign policies of North African states (2011-2014): New trends in constraints, political processes and behavior. In *North African Politics* (pp. 261-292). Routledge.

Hinnebusch, R. (2003). *The International Politics of the Middle East*. Manchester University Press.

Hinnebusch, R. (2016). The politics of identity in Middle East international relations. *International relations of the Middle East*,

Hourani, A. (2013). *A history of the Arab peoples: Updated edition*. Faber & Faber.

Hudson, M. (2014). *Arab Politics: The Search for Legitimacy*. Yale University Press.

Ismael, J. S., Ismael, T. Y., & MacDonald, L. T. (2024). *Pax Americana: Unending War on Iraq*. Springer Nature. En Línia UAB cap 1 Pax Americana and the Dissolution of Arab States; cap. 2 Iraq burning

Ismael, T. Y., & Perry, G. E. (Eds.). (2013). *The international relations of the contemporary Middle East: subordination and beyond*. Routledge. UAB 1986

Izquierdo Brichs, F. (2009). *Israel i Palestina: un segle de conflicte*. Vic: Eumo.

Izquierdo-Brichs, F. (Ed.). (2009). *Poder y regímenes en el mundo árabe contemporáneo*. Fundació CIDOB / (2013). *Political regimes in the Arab world: society and the exercise of power* (Vol. 45). Routledge.

Izquierdo-Brichs, F. y Etherington, J. (2013) "De la revolución a la moderación: el largo camino del islam político", en *El islam político en el Mediterráneo. Radiografía de una evolución*. Izquierdo-Brichs, F. and Etherington, J. (2017a) "From revolution to moderation? The long road of political Islam," en Izquierdo-Brichs, F., Etherington, J., and Feliu, L. (eds) *Political Islam in a time of revolt*. Londres: Palgrave.

Izquierdo-Brichs, F. y Lampridi-Kemou, A. (2009) "La sociología del poder en el mundo árabe contemporáneo," en *Poder y regímenes en el mundo árabe contemporáneo*. <http://www.cidob.org>.

Izquierdo Brichs, F. (ed.) *Political Regimes in the Arab World*. Londres & Nueva York: Routledge.

Jägerskog, A., Schulz, M., & Swain, A. (Eds.). (2019). *Routledge handbook on Middle East security*. Routledge.

Laqueur, W. Z. (2021). *The Soviet Union and the Middle East*. Routledge.

Luciani, G. (2005). Oil and political economy in the international relations of the Middle East. *International relations of the Middle East*, 79-104.

Lynch, M. (2016). *The New Arab Wars*. Public Affairs.

Mahfuz, N. 1911-2006 (1996) *Entre dos palaus* / Naguib Mahfuz; traducció directa de l'àrab de Dolors Cinca. Barcelona: Edicions 62. [https://cataleg.uab.cat/iii/encore/record/C__Rb1404756__Sentre dos palaus__P0,1__Orighresult__U__X7?lang=cat](https://cataleg.uab.cat/iii/encore/record/C__Rb1404756__Sentre%20dos%20palaus__P0,1__Orighresult__U__X7?lang=cat) .

Mandaville, P. (2001). *Transnational Muslim Politics. Reimagining the umma*. Routledge.

Martínez, L. (2020). *The Maghreb in the New Security Era*. Brookings Institution Press.

Nair, S. (2016). *¿ Por qué se rebelan?: revoluciones y contrarrevoluciones en el mundo árabe*. Editorial Clave Intelectual.

Ojeda-Garcia, R., Fernández-Molina, I., & Veguilla, V. (Eds.). (2017). *Global, Regional and Local Dimensions of Western Sahara's Protracted Decolonization: When a Conflict Gets Old*. New York: Palgrave Macmillan US.

Ortega Gálvez, M. L. (1997) "Una experiencia modernizadora en la periferia: las reformas del Egipto de Muhammad Ali (1805-1848)," *Scripta Nova: revista electrónica de geografía y ciencias sociales*, 8: <http://www.ub.es/geocrit/sn-8.htm>.

Pontecorvo, G. (1965) *La Batalla de Argel* [Enregistrament de vídeo] Sceneggiatura di Franco Solinas; produzione: Casbah Films, Igor Film; prodotto da Antonio Musu e Yacef Saadi. L'Hospitalet de Llobregat: Italia: Filmax. https://cataleg.uab.cat/iii/encore/record/C__Rb1624972__Spontecorvo__P0,6__Orighresult__X4?lang=cat.

Ramos Tolosa, J. (2022). *Palestina desde las epistemologías del sur*. CLACSO. UAB en línia

Ramos Tolosa, J. (2023). *Una historia contemporánea de Palestina-Israel*. Madrid: Los libros de la Catarata.

Rigouste, M. (2020) "Sesenta años de la sublevación argelina: ¿ Un Hirak antes de hora?," *Le Monde diplomatique en español*, (302), pp. 12-13.

Eugene V. Rostow, 'The Middle Eastern crisis in the perspective of world politics', *International Affairs* 47: 2, 1971, pp. 275-88.

Salloukh, B. F. (2013). The Arab uprisings and the geopolitics of the Middle East. *The international spectator*, 48(2), 32-46.

Szmolka Vida, M. I. (2011). Democracias y autoritarismos con adjetivos: la clasificación de los países árabes dentro de una tipología general de regímenes políticos. *Revista Española de Ciencia Política*, 26: 11-62 (2011).

Yezid Sayigh, 'The Gulf crisis: why the Arab regional order failed', *International Affairs* 67: 3, 1991, pp. 487-507

Strzelecka, E. (2012) "Mujeres en la revolución yemení de 2011," *Revista de Estudios Internacionales Mediterráneos (REIM)*, (13), p. 111.

Tolan, J., Laurens, H., & Veinstein, G. (2012). *Europe and the Islamic world: A history*. Princeton University Press.

Arnold J. Toynbee, 'A problem of Arabian statesmanship', *International Affairs* 8: 4, 1929, p. 367.

Programari

Sense programari específic

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre de 2025. A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través daquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PAUL) Pràctiques d'aula	1	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	1	Català	segon quadrimestre	matí-mixt